

בית מדרש גבוה ללכהנים

ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק שיבנה בב"א

גליון תקופתי היז"ל ע"י בית מדרש גבוה לכהנים' לחיזוק לימוד הלכות עבודת ביהמ"ק / גליון 47 / חודש סיון

סיבת אריכות הגלות ומדוע עדיין לא בא לעיון גואל

למועדי רגל, בכל מועד ורגל אומרים אנו לשנה הבאה בירושלים לא היום ולא מחר רק מדחים אותה שנה תמימה ואף גם זאת לא בלב שלם כי חפץ לבו לגמור הבנין שהוא בונה שאי אפשר להשלימו כי אם אחר איזה שנים, וכן לגמור המשא ומתן שעל ד' וה' שנים אשר עשה עליו כתב וקשר מן השררה או מן המלכות, ואין קורא בצדק ואין עושה באמת בכל שלש כתות הנזכרים הדברים כדי למהר את הקץ ולפדות גוי ואלקיו ולמפרק קוב"ה ושכינתיה, זה לא יש בנו, והוא שאמר הכתוב וכל חסדו כציץ השדה (ישעיה מ' ו) כלומר אינם מכוונים בתורה ותפילה ומצוות שלהם כי אם לטובת עצמן ולתועלתם לבד או לעולם הזה או לעולם הבא או לשניהם יחד ואין איש שם על לב לעשותם לי לשמי ולמעני כדי להוציאני מצערי ומגלותי כמו שאמרו בזוהר כל חסד דאינון עבריין לגרמיהו עבדין, ואוי לאוזניים שכך שומעות קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה היא אמנו שכינתא קדישא רוצה לצאת מן הגלות עם כל בניה ושומע אין לה, צעקה ואין מושיע לה ופורק אין.

ובכן אחי ועמי תדעו כי כל זמן שלא נכווין בתורה ותפילה ומצוות רק כדי למפרק קוב"ה ושכינתיה לא זולת לא יבוא משיחנו כי הוא יתברך מתנהג עמנו מידה כנגד מידה ואומר אתם אינכם חסים כי אם על עצמכם לא עליו אף אני לא אחוס עליכם, ולא נקווה לאיש ולא ניחל לבני אדם גדולים שהמה בזכותם ותפילתם יביאו לנו הגואל כי הרואה ללבב הוא היודע מי גדול לא הרואה לעינים אך כל

דברים נוראים כתב בס' הברית (עמ' קסד) בסיבת אריכות הגלות, ומדוע אנו לא נושעים ונגאלים ונצייין לדבריו: אבל דרשתי וחקרתי היטב בכל לבבי לדעת סיבת אריכות הגלות החל הזה וארא והנה בדורות האלה יש תורה הרבה בישראל, מרבים העם ללמוד משניות גמרא ופוסקים, גם ספרי קבלה, ובכל זאת לא בא לעיון גואל והרבה אנשים בדורות אלו התחזקו בתפילה בכל כוח ועוז, וגם אלה צועקים ואינם נענים, הרבה אנשים עוסקים במצוות למרבה עד כי מלאים מצות כרימו, ועם כל זה שנת גאולי לא באה, ואם שלש אלה יש בדורות אלו ועדיין לא שבנו לארצנו, מה נשאר לנו עוד ואנחנו לא נדע מה נעשה יותר מזה לארצות פני עליון.

ואמרתי אני בלבי אין זאת כי אם שיש איזה מפסיד העומד כנגדם ויבא גם השטן בתוכם להחליש כח שלש אלה כי זבוב מת אחד יבאיש שמן רוקח הרבה, ויהי כאשר חפשתי לדעת מי הוא זה המפסיד, מצאתי שהוא מה אשר כל ג' כתות הנזכרים כולם אינם מכוונים במה שעושים כי אם לצורך עצמם ולתועלתם ולא למפרק קוב"ה ושכינתיה מן הגלות, וכל אדם מישראל מחשבתו לדרכו פנה ולתועלת עצמו וכל תורה או תפילה או מצוה אשר הוא עושה מכוין לקנות לו מקום חשוב בגן עדן ועוה"ב ושיצליח על ידי זה בכל משלח ידיו בעוה"ז, ושיאריך ימים ושנים עם אשתו ובניו וכל ישעו וכל חפצו של אותו יהודי אינו כי אם שיהיה לו פרנסה בכבוד, ושיזכה לבנות לו בית גדול וחצר מאבני גזית וכפיסין לבנים הכל כמנהג המדינה למען יעמוד ימים רבים, וירשוה בניו ובני בניו אשר יולדו לו בארץ נכריה, ויראה זרע ויאריך ימים בגלות, ושימות בשיבה טובה ויספידו אותו הרב שבעירו עם שאר תופסי תורה אצל בית הכנסת ויהיה לו לוויה גדולה ברוב עם בזו ושסוי, זה כל תכלית המבוקש של הישראלי בגלות הזה, וביאת המשיח רגיל על תמיד אך משפה ולחוץ בלב שלם נכון

לתגובות הערות והארות בכל נושאי הגליון ולקבלת הגליון במייל ניתן לפנות לטל' 0504166339 או במייל

K0504166339@gmail.com

לשותפות ותרומות ניתן לתרום במכשירי נדרים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר

איש יהודי
בעצמו אפילו
אינו בעל
תורה ולא בר

המשך בעמ'
האחרון ←

תקציר מהלכות עבודת ביהמ"ק שנלמדו בבית מדרשנו

הקרי והידושי דינים בדיני הנפת ברזל ע"ג המזבח (ב)

וכתב בס' הר המוריה (הלכות בית הבחירה פרק א הלכה ח) וז"ל: ולענ"ד קשה דא"כ ל"ל לשלמה המלך ע"ה להצטער על השמיר הו"ל לעשות ע"י כלי כסף והא אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה גם למה הוצרך לגנוז אבני מזבח ששקצום העכו"ם כדאיתא בע"ז נ"ב ב' ליעבדו ע"י שמיר או ע"י כסף ודוחק לומר דע"י כסף ג"כ לא היו חלקות ועוד ליעבדנהו ע"י שמיר (ואין לומר דע"י שמיר לא היו חלקות דא"כ באיזה אופן יש למצוא להכשיר ע"י כסף וע"י שמיר באבני מזבח כיון דאכתי איכא כדי חגירת צפורן) ואפ"ל דס"ל לרמב"ן דשמיר עשו אותן חלקות (אבל הכסף לא היה עושה אותן חלקות) ובבית שני לא היה שמיר והא דלקחו אבני אפוד מדמא בן נתינה י"ל דס"ל להרמב"ן דבאבני אפוד לא הוצרכו לשמיר וכמש"כ בשמות כ"ה פסוק ז' יעו"ש אבל יקשה מהא דירושלמי דמייתי התוס' בע"ז כ"ד א' ד"ה ואבני וכו' שכתב דהיה שם אבני חושן יעו"ש וצ"ע בזה.

ובהערות הגר"ש אלישיב (מסכת סוטה דף מח:): אחר שהביא את דברי הרמב"ן כתב: בפשטות מבואר מדבריו דע"י שמיר מותר לבנות המזבח אף על פי שלא יהיו שלמות כ"כ. וא"כ תקשה קושית התוס' בהאי דע"ז דשקצום מלכי יון למה לא נסרוהו עם השמיר, והרי לא איכפת לן דיהיה פגום ע"כ כחגירת הציפורן. [וזה ודאי לא קשיא למה לא נסרוהו עם כלי כסף, דאפשר דבדרך הטבע אין חוזקו כ"כ שיהו יכולים לסתת אבנים בו].

וכתבו האחרונים קרן אורה, רש"ש גיטין ס"ח ע"א ועוד. דהרמב"ן לשיטתו דס"ל שם בפ' על התורה [תרומה כ"ה ז'] דדינא דאין מסרטיין באיזמל לא נאמר אלא באבני החושן, דשם איירי קרא דבמילואותם, אבל באבני האפוד אפשר לסרטו באיזמל, וא"כ לדבריו עצמו ליכא שום הוכחה מדמא בן נתינה שהיה שמיר בבית שני, דבאמת לא היה, ואצל דמא שחיפשו אבנים הוה זה בשביל אבני האפוד, וזה שפיר יכולים לסרטו בסכין, וא"כ לא היה שמיר בבית שני, ולא תקשה מידי אמאי לא נסרו אבני מזבח ששקצום מלכי יון דהוה בבית שני. וברש"י כאן מפורש דלא כוותיה שכתב בד"ה אבנים הללו שבאפוד וחושן, מבואר דגם באפוד איכא הדין דבמילואותם.

אך תקשה לפ"ז דא"כ דבטל השמיר המבואר כאן שהיה בחורבן הבית היינו בחורבן בית ראשון, א"כ תקשה היאך בנו הבית שני הרי לא היה שמיר. ובאיזמל אסור דאבנים שלמות בעינן. וא"כ שוב לא רווח לן בדעת הרמב"ן.

וצ"ל לדבריהם דמתחילת בנין הבית עדיין היה השמיר שיוכלו לבנות הבית, אבל תקשה לפ"ז דא"כ מה"ת דבתחילת הבית היה ולא לאחר מכן.

שוב היה נראה דלעולם אין כוונת הרמב"ן דהיה אפשר לבנות ע"י השמיר וליכא חסרון בשלימות, אלא כוונתו רק דמצד חסרון דלא תניף עליה ברזל, הא לא נאמר אלא בברזל ולא במסתתים אחרים, אבל לעולם אפשר דיש בו חסרון מצד דאין חותך מדויק, וא"כ לעולם אפשר דגם בבית שני היה השמיר ובהא דשקצום אנשי יון לא היה שייך להשתמש בו, וכש"כ התוס'.

א. שיטת התוס' דאף על פי שנאסר הנפת ברזל באבני מזבח גם מוחזן למקדש, מ"מ איסור זה שייך דוקא אחר שהוקדשו למזבח, אבל קודם לכן מותר.

כ"כ התוס' בסוכה מט.

ובס' יד דוד כתב שבמשנה למלך פ"א דבית הבחירה הי"ד הביא סברא זו בשם באר שבע, ותמה על זה איך אפשר לומר כן, דאין האיסור בהנפת אבן אלא האיסור בשעת בנין, וכנראה דלא זכר הרב באותו פעם מדברי התוספות אלו, דאל"כ בוודאי היה מתמה על התוספות. אלא שבלא"ה קשה על סברא זו דקודם שהוקדשו אין איסור, דא"כ למה תנן בפ"ג דמדות [מ"ד] שחופרין למטה מהבתולה ומביאין משם אבנים שלא הניף עליהם ברזל, שהברזל פוסל בפגימה ובנגיעה, ולמה הוצרכו לכל הטורח הזה כיון דקודם שהוקדשו אין איסור. ודוחק לומר דלמצוה בעלמא הוא אם אפשר אף קודם שהוקדשו, אבל אם אי אפשר מותר קודם שהוקדשו, דזו מניין, וכבר העיר על כל זה במנחת בכורים [נד ע"א], אלא שדבריו אינם מובנים. ועיין בדרך המלך פג [ע"ג, הל' בית הבחירה] שגם הוא לא נזכר מן המשנה דמדות. ובחזון נחום שם תמה על התוספות דחולין דף יח [ע"א ד"ה וכמה], למה היו צריכים להביא ראייה מהך דזבחים דהיו מביאים חלוקי אבנים כמו שכתבו גם כאן, הלא משנה מפורשת היא. וביותר יש לתמוה על פירושם דפירשו דהיו מביאים מן הנחל שבחול הים, והרי מבואר דמבקעת בית הכרם היו מביאים. ולדעת רש"י דהיו בקרנות אבנים גדולות, אפשר לומר דאלו היו מביאים מבקעת בית הכרם שאינם שכיחים כ"כ גדולים בשפת הים, אבל חלוקי אבנים היו מביאים משפת הים, אבל לדעת התוספות דהכל היו חלוקי אבנים, וכן משמע שם בגמרא, קשה וצ"ע.

עוד נציין שהקשו האחרונים [עיין מנחת חינוך פרשת יתרו מצוה מ] דהרי תוס' עצמן הביאו הסוגיא בע"ז [ג"ד ע"ב] דבית חשמונאי גנזו את אבני המזבח ששקצו אנשי יון, ואמר רב ששת ששקצו לעכו"ם, ואמר רב פפא דקרא אשכח ודרש דכתיב ובאו בה פריצים וחללוהו, והיינו דאע"פ שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, מ"מ כיון דנתחללו, א"כ כבר חל עלי' שם ע"ז אח"כ, ומקשה הגמ' נתברינהו, אבנים שלימות אמר רחמנא, נסרתינהו, לא תניף עליהן ברזל אמר רחמנא. והנה לדברי התוס' דאיסור דלא תניף הוה רק כשהם קדושים למזבח, הא הכא איירי לאחר שבאו פריצים וחללוהו, וא"כ אכתי לא חל עלי' איסור דלא תניף.

ג. יש שכתב דדוקא על ברזל הקפיד הכתוב שלא יונף על המזבח אבל אם בא לסתת אותו בכלי כסף או לעשותו ע"י שמיר מותר אף במזבח ואף שאינם שלימות.

כ"כ הרמב"ן בסוף פ' יתרו.

ומש"כ דבשאר מיני מתכות אפשר להניף על המזבח, כן מתבאר מדברי התוספתא (ב"ק פרק ז הלכה ו) דאיתא התם: וכי מה ראה הכתו' לפסול את הברזל יותר מכל מיני מתכות מפני שהחרב נעשית ממנו והחרב סימן פורענות והמזבח סימן כפרה מעבירין דבר שסימן פורענות מדבר שסימן כפרה, וכן איתא במס' שמחות (פרק ח הלכה טז).

אמנם יל"ע לפי"ז על מש"כ הישועות מלכו (הלכות בית הבחירה פרק א הלכה טז) וז"ל: נסתפקתי בהא דלא תניף עליהם ברזל אי דוקא ברזל או כל מיני מתכות. ועיין מל"מ פ"ה ה"א מהל' איסורי מזבח אי דוקא דבש דבורים או כל מיני מתיקות. ויש להביא קצת ראיה מההיא דעבודה זרה גבי אבנים ששיקצו מלכי יון היכי נעביד משמע דכל מיני מתכות אסור דאל"כ הוי מצי למיסרינהו בסכיני נחושת אלא ודאי ברזל וכיוצא בו וצ"ע.

ודרך אגב נציין נמי למש"כ בשו"ת שבט הלוי (חלק א סימן רה) וז"ל: ודע דמ"ש המג"א דלטעם דשלחן דומה למזבח הוא רק בסכין של ברזל הוא כשיטת הרמב"ן עה"ת בסוף פ' יתרו שכ' דרק ברזל פוסל במזבח, אבל כסף ונחושת שרי, אבל מדברי התוס' חולין י"ח ע"א ד"ה וכמה משמע דהכל פוסל מדהקשו והיאך בנו המזבח ותירצו באבנים חלקות של נחל יעו"ש, ועיין בפמ"ג כאן דר"ל דבשאר מיני מתכות א"א לעשות חלק בלי פגימה.

ג. יש שכתב שאבן שנפגמה או שנגע בה ברזל, אחר שנבנית במזבח או בכבש, אותה האבן פסולה והשאר כשרות, ולכך כשמלבנין את המזבח מלבנין במפה, אבל לא בכפיס של ברזל שמא יגע באבן ויפסול, ויש שכתב שאם נפגמה אחת מאבני המזבח היא פסולה וכולן כשרות, אבל אם הונף ברזל על מקצת המזבח פסול כל המזבח.

צד א'- כ"כ הרמב"ם (בפ"א מהלכות בית הבחירה הט"ז), והכי איתא במכילתא בסוף פ' יתרו: לא תבנה אתהן גזית אין גזית אלא גזוזות שהניף עליהם ברזל ר' נתן אומר הרי שבנה שתי אבנים גזוזות שהניף עליהם ברזל יהא המזבח כולו פסול ת"ל לא תבנה אתהן גזית הן פסולות ושאר כל המזבח כשר.

וראה בערוך השולחן העתיד (הלכות בית המקדש סימן ד סעיף י) שכתב: ואבן שנפגמה או שנגע בה ברזל אחר שנבנית במזבח או בכבש, אותה האבן פסולה והשאר כשרות. כן כתב הרמב"ם שם, והיא משנה בפ"ג דמדות, ובמשנה ליכא רק נפגמה אחת מהן, אך הרמב"ם דן מזה גם על נגיעת ברזל. ואף על גב דכתיב: כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, דמשמע שכל המזבח מחולל. בהכרח צ"ל דאאבן זו קאי, או שהמזבח מחולל בהיות האבן שם, אבל כשהוציאורו נסתלק חילולו. דא"א לומר דנגיעת ברזל היא חמור מפגימה, ובפגימה וודאי דלא נפסל רק אבן הפגום, כדכתיב: אבנים שלמות תבנה, שיהא כל אבן שלם ולא פגום. ובמכילתא סוף יתרו מפורש כן ע"ש, שאומר: לא תבנה אתהן גזית, הן פסולות ולא המזבח פסול.

ובפירוש היעב"ץ (מהגר"י עמדין) שהודפס בסוף ספר הרמב"ם, עלה ונסתפ"ק, דמלשון הרמב"ם "אבן שנפגם או שנגע בה ברזל אחר שנבנית במזבח" משמע דדוקא בכה"ג דנבנה בכשרות, אבל בנאו מתחילה אפילו באבן אחת פגומה, כולו נפסל, כיון שנעשה בפסול, או דלמא הוא הדין אם היתה פגומה אבן אחת מהמזבח קודם שנבנית וקבועה במזבח, נמי לא מיפסל כוליה, אלא הפגומה לבד פסולה והשאר כשרות, ודנקט לאחר שנבנית

לרבותא, דלא תימא כשנפסלה לאחר שנבנית, כיון דמחוברין בבנין ליפסיל כוליה מזבח וליחשביה כחד אבן, אבל אם קדם פסולה קודם שנקבעה במזבח, דאכתי לא הוו מחוברין בהדי, פשיטא דלא פסלה לכל המזבח, אלא איהי לחודא פסולה, כיון שלא אירע פסול במזבח, וסיים שם, דיש פנים לשני אלו הפירושים, מהמשנה אין הכרע וצ"ע.

והצד הב'- כ"כ הגר"א בפ"ג דמדות מ"ד שמזבח שהונף עליו ברזל נפסל כל המזבח. ובס' משאת המלך (סימן רצד) כתב דלכאורה קשה עליו דתניא במכילתא שאם בנה שתי אבנים גזוזות שהונף עליהן ברזל שומע אני יהא המזבח כולו פסול ת"ל לא תבנה אתהן גזית הן פסולות ולא המזבח כולו פסול, וצ"ל דהחילוק הוא בין הונף ברזל קודם ששקעו בבנין דאזי לא נפסל כל המזבח משום שיש בו גזית, דזה נלמד מקרא דמה שיש בו גזית אין פוסל כל המזבח, משא"כ היכא דהונף ברזל על אבן לאחר שבנאה במזבח דאזי חשיב להנפת הברזל עליו כאילו הונף על כל המזבח, ולכן ס"ל להגר"א דנפסל כל המזבח. ע"כ. וע"ע באורך בביאור שיטת הגר"א במאמרו של הרב שמעון א' גולדברג בקובץ מנחה ליהודה (עמ' 25). ובשו"ת משפט כהן (סי' צד).

עוד נציין בזה לספק שהעלה בשו"ת להורות נתן (חלק טו סימן לט) וז"ל: ראיתי במכילתא (פ' יתרו) לא תבנה אתהן גזית, אין גזית אלא גזוזות שהונף עליהן ברזל, רבי נתן אומר הרי שבנה ב' אבנים גזוזות שהניף עליהן ברזל, שומע אני "יהא מזבח כולו פסול", ת"ל לא תבנה אתהן גזית הן פסולות ולא המזבח כולו פסול עכ"ל, הרי דהיה סלקא אדעתין לומר דע"י שבנה בתוך המזבח ב' אבנים פסולות יהא נפסל כל המזבח. ולכאורה למאי נפקא מינה אי כל המזבח נפסל או רק האבנים, כיון דסו"ס המזבח פסול לעבודה כיון דחסרה מן המזבח ב' אבנים והו"ל כנטל קרנה של מזבח דפסול, ועל כרחך דהנפקא מינה הוא, אם רוצה לתקן את המזבח ולסלק האבנים הפסולות, דאם אמרינן דרק ב' אבנים אלו הן הפסולין ולא המזבח כולו, א"כ סגי כשיתן ב' אבנים כשרות, משא"כ אם כל המזבח נפסל אז צריך לבנות הכל מחדש משום תעשה ולא מן העשוי. ואפשר דכל האבנים נפסלו לעולם כיון דחל עליהם כבר שם פסול, וצריך ליקח אבנים אחרות כדי לבנות מזבח מחדש. אך עכ"פ גילה קרא ד"אתהן" דבהניף עליו ברזל לא נפסל כל המזבח רק האבנים האלו - ולפ"ז יש לעיין איך הדין במזבח שנפגם דפסולו הוא משום דבעינן אבנים שלמות וליכא, מי נימא דכל המזבח נפסל, דהרי חזינן דבאבנים שהניף עליהם ברזל היה ס"ד דיפסל לכל המזבח, רק דגלי קרא דאתהן דלא נפסל כולו, ולפ"ז במזבח שנפגם דליכא גילוי קרא דלא נפסל כל המזבח, ולכאורה נפסל כולו, וצריך לתקן כולו מחדש, ולא מהני אם יסתום למקום הפגימה, ולפ"ז קשה על דברי הר"ם מ"ץ המובא בב"ח הנ"ל דכתב להדיא דסגי אם יסתום במזבח למקום הפגימה גרידא, וצ"ע.

ד. כל אבן שנגע בה הברזל אף על פי שלא נפגמה פסולה לבנין המזבח ובנין הכבש, ומבואר שהכבש יש לו מענין קדושת המזבח.

כן מבואר מלשון הרמב"ם (פ"א מהלכות בית הבחירה הט"ז).

ניתן לקבל את כל החיבור דיני הנפת ברזל ע"ג המזבח במייל
המערכת K0504166339@gmail.com

אוריין כלל מחוייב ללחוס בעד אבינו שבשמים שהוא ימלוך על הארץ ולעשות מלחמה וקרב בעד ארצנו נחלת אבותינו היא ארץ ישראל במצוות אשר הוא עושה, ולכווין בכל מצוה רק למפרק קוב"ה ושכינתיה מגלותא, אך אלקים יפדה יהיה כל כוונתו, כי בשלחן ערוך יורה דעה כתוב שבכל מיני צדקות כגון להאכיל רעבים או להלביש ערומים או לרפאות חולים להכל פדיון שבויים קודם ואסור לאחר אפילו רגע, ואם כך הדין בפדיון שבויים לבן אדם אחד, מכל שכן לפדות גוי ואלקיו שהוא פדיון שבויים הכלליי ואל יאמר האדם בלבו מה אני ומה ערכי שיהיה כח במצותי לפעול דבר גדול כזה כי אם מך הוא בערכו, המצוה בעצמה ערכה גדול ורב כחה לפעול זאת אם יכווין בו למפרק קוב"ה ושכינתיה מגו גלותא ואז עד מהרה שנת גאולנו באה ותבנה ציון וכל ערי יהודה וארץ ישראל וישכון כבוד ה' בירושלים אשר יכוננה עליון וזרע עבדיו ינחלוה במהרה בימינו.

וכדברים האלו כ' מרנא בעל הנפש החיים נפש החיים (שער ב פרק יא) שכתב: אף שלפי פשוטו הנראה רובו ככולו מסודר על עניני צרכי עצמנו. ודאי ברור לכל מבין וממקומו הוא מוכרע שלא כיונו אנשי הכנס' הגדולה על הנראה מפשוטי פי' המלות לבד וכמ"ל פ"י. ותפלות נגד תמידין תקנום שהיו עולות כליל לאישים כולה לגבוה סלקא ולא היה בהם חלק הדיוט כלל, ואף דהלכתא גמירא לה בש"ס. שהיחיד רשאי לחדש דבר בתפלתו על צרכי עצמו וצערו. בכל ברכה לפי ענינה. גם בזה צריך שלא תהא תכלית כוונתו על צערו. ולא זו הדרך הנכונה לישרים בלבותם. כי באמת יפלא איך שייך לבקש להתחנן כלל לפניו ית"ש להסיר מעליו צערו ויסוריו. כמו בענין רפואות הגוף. הרופא משקהו סמנים חריפים או אם הרופא מוכרח אף גם לחתוך אבר אחד לגמרי שלא יתפשט ארס החולי יותר. האם יתחנן אליו החולה שלא ישקהו הסמנים או שלא יחתוך האבר. הלא החולה עצמו שוכרו לכך. כן איך ישפוך שיח לפניו ית"ש להסיר מעליו היסורים. הלא המה רטיה וסמא דחיי לכפר עונותיו. כמאמרם ז"ל (שבת נ"ה א') אין יסורין בלא עון. ואם לא אפוא. נפש החטאת במה תתכפר, אמנם תכלית הכוונה. צריכה שתהיה רק צורך גבוה. כי במקום שיש חילול שמו ית' כגון צרת כלל ישראל. באמור עם ה' אלה והמה מוכים ומעונים. מחוייבים לבקש ולשפוך שיח לפניו ית"ש על חילול שמו ית'. ואך למען שמו יעשה. וגם היחיד על צערו אף אם אין חילול השם בדבר. יש מקום ג"כ לבקש לפניו יתברך על גודל הצער של מעלה בזמן שהאדם שרוי בצער למטה. כמאמרם ז"ל במשנה פ"ו דסנהדרין אר"מ בזמן שהאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי ואמרו בשמו"ר פ"ב. ובחזית בפסוק אני ישנה תמתי גו' מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חבירו מרגיש. כן אמר הקדוש ברוך הוא עמו אנכי בצרה. ובתנחומא ס"פ אחרי כל ישועה שבאה לישראל היא של הקדוש ברוך הוא שנאמר עמו אנכי בצרה גו' (ר"ל ומסיים ואראהו בישועתו). הישועה שלך היא שנא' ולכה לישועתה לנו. ובש"ט תהלים מזמור י"ג יגל לבי בישועתך אר"א זה א' מן המקראות הקשים בישועתו של הקדוש ברוך הוא היא ישועתן של ישראל. בישועתנו אין כתיב אלא בישועתך כו' ישועתך היא ישועתנו. ועיינן זוהר אמור צ' ריש ע"ב בענין הכתוב לה' הישועה. וזהו עמו אנכי בצרה. היינו שמן המצר משתף אותו ית"ש אז אחלצהו וכו'. וכשהאדם אין מרגיש צער מיסוריו. מגודל מרירותו מצערו כביכול. המרורות הללו הן הן עצם מירוק פשעיו. ומתכפר בזה עד שיסורי עצמו בדלין הימנו (והן הן הגבורות קדושות כדרכו ית"ש להמתיק מר במר. והוא תיקון המדות בשרשן).

ובסמוך שם פרק יב כתב וז"ל: וגם היחיד על צערו אף אם אין חילול השם בדבר, יש מקום ג"כ לבקש לפניו יתברך על גדל הצער של מעלה בזמן שהאדם שרוי בצער למטה כמאמרם ז"ל (סנהדרין מו א) אמר ר"מ בזמן שהאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי וכו' וזהו "עמו אנכי בצרה" היינו שמן המצר משתף אותו יתברך שמו, אז אחלצהו וכו' עכ"ל. ומבואר שעיקר כוונת התפלה היא על צער השכינה, וזוהי הכוונה שמשתף שם שמים בצערו – שמתפלל על הצער שיש לשכינה גופה מזה שיש לאדם צער.

ונסיים במש"כ בס' בעל שם טוב (פרשת בראשית אות קסו): אמר הבעל שם טוב ז"ל בענין הכתוב (תהלים ס"ט, י"ט) קרבה אל נפשי גאלה שהוא תפילה על גאולה פרטית של הנפש שלו מגלות היצר הרע, וכשיגאל כל אחד גאולה פרטית, אז יהיה אחר כך גאולה כללית, ויבוא משיח במהרה בימינו אמן, וידעו אותו מקטנם ועד גדולם לעשות הכל לשמו יתברך בלבדו: (תשואות חן פרשת וארא, ובהשמטות לפרשת נח).